

# Ο χώρος Hilbert του Hardy και οι τελεστές του

Απο τις διαφανειες των παραδοσεων, Χειμερινό Εξάμηνο 2024-25

## 1 Ο Χώρος $H^2$ του Hardy

Αν  $a_n \in \mathbb{C}$  και  $\sum_{n=0}^{\infty} |a_n|^2 < \infty$  τότε για κάθε  $r \in (0, 1)$  έχουμε  $\sum_{n=0}^{\infty} |a_n| r^n < \infty$  συνεπώς η δυναμοσειρά  $\sum_{n=0}^{\infty} a_n z^n$  συγκλίνει απολυτα για κάθε  $z \in \mathbb{D}$  και ομοιομορφα σε κάθε δισκο ακτινας  $r < 1$ , αρα οριζει συναρτηση  $f : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$  που μαλιστα εχει μιγαδικη παραγωγο (και καθε ταξης), ειναι δηλαδη **ολομορφη** στον ανοικτο δισκο  $\mathbb{D}$ .

**Ορισμός 1.**

$$H^2 := \left\{ f : f(z) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n z^n \quad \text{με} \quad \sum_{n=0}^{\infty} |a_n|^2 < \infty \right\}$$

Η  $(a_n) \mapsto f : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow H^2$  ειναι γραμμικος ισομορφισμος.<sup>1</sup> Αρα, με το **εσωτερικο γινομενο**  $\langle f, g \rangle := \sum_{n=0}^{\infty} a_n \bar{b}_n$ , οπου  $g(z) = \sum_{n=0}^{\infty} b_n z^n$  (και νορμα  $\|f\| := \langle f, f \rangle^{1/2}$ ), ο  $H^2$  ειναι **χωρος Hilbert**.

Ο  $H^2$  ειναι χωρος (ολομορφων) συναρτησεων  $f : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$ .

Μεχρι εκει ομως:

**Παράδειγμα 2.** Η  $f(z) = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{z^n}{n}$  ανηκει στον  $H^2$ , αλλα δεν επεκτεινεται σε μεγαλυτερο δισκο (δεν οριζεται καν οταν  $z = 1 \in \bar{\mathbb{D}}$ ).

**Παράδειγμα 3.** Η  $g(z) = \sum_{n=0}^{\infty} z^n$  (οριζεται και) ειναι ολομορφη στο  $\mathbb{D}$ , αλλα δεν ανηκει στον  $H^2$ .

**Θεώρημα 4.** Για καθε  $z_0 \in \mathbb{D}$ , η απεικονιση  $f \mapsto f(z_0) : (H^2, \|\cdot\|) \rightarrow (\mathbb{C}, |\cdot|)$  ειναι συνεχης. Μαλιστα,  $f(z_0) = \langle f, k_{z_0} \rangle$  για καθε  $f \in H^2$ , οπου  $k_{z_0}(z) = \sum_{n=0}^{\infty} \bar{z}_0^n z^n$ .

Πρβλ:

**Παρατήρηση 5.** Στον χωρο  $C([0, 1])$  με εσωτ. γινομενο  $\langle f, g \rangle := \int f(t) \overline{g(t)} dt$  η απεικονιση  $f \mapsto f(1) : (C([0, 1]), \|\cdot\|_2) \rightarrow (\mathbb{C}, |\cdot|)$  ΔΕΝ ειναι συνεχης.

**Πρόταση 6.** Αν  $\|f_n - f\| \rightarrow 0$  στον  $H^2$ , τότε  $f_n(z) \rightarrow f(z)$  ομοιομορφα στα συμπαγη υποσυνολα του  $\mathbb{D}$ .

---

<sup>1</sup>Εξπλείν Χουαί!

**Ορισμός 7.** Η συναρτησις  $k(z, w) := k_w(z) = \frac{1}{1-\bar{w}z}$ ,  $(z, w) \in \mathbb{D} \times \mathbb{D}$  λεγεται **πυρηνας του Szegő**.

Εχουμε  $f(z_0) = \langle f, k_{z_0} \rangle$  για καθε  $f \in H^2$ .

### Reproducing Kernel Hilbert Spaces

Εστω  $X$  μη κενό σύνολο (συνήθως  $X \subseteq \mathbb{C}^d$ ). Ένας χώρος  $\mathcal{H}$  λεγεται **Reproducing Kernel Hilbert Space** στο  $X$  όταν

(α) αποτελείται από συναρτησεις  $X \rightarrow \mathbb{C}$  και είναι γραμμικός χώρος με πράξεις κατά σημείο,

(β) είναι εφοδιασμένος με ένα εσωτερικό γινόμενο ως προς το οποίο είναι χώρος Hilbert, και

(γ) για καθε  $z_0 \in X$  η απεικονισις  $f \mapsto f(z_0) : (\mathcal{H}, \|\cdot\|) \rightarrow (\mathbb{C}, |\cdot|)$  είναι συνεχής.

Επεται τότε (Θεώρημα Riesz) ότι για καθε  $z_0 \in X$  υπάρχει  $k_{z_0} \in \mathcal{H}$  ώστε  $f(z_0) = \langle f, k_{z_0} \rangle$  για καθε  $f \in \mathcal{H}$ . Η συναρτησις

$$k(z, w) := k_w(z) \quad (z, w) \in X \times X$$

λεγεται **πυρηνας αναπαραγωγής (reproducing kernel)** για τον  $\mathcal{H}$ .

### Ο Χώρος $\widetilde{H}^2$ του Hardy στον κύκλο $\mathbb{T}$

Θυμίζουμε τον  $L^2(\mathbb{T})$  με εσωτερικό γινόμενο  $\langle f, g \rangle := \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} f(e^{it}) \overline{g(e^{it})} dt$  και ορθοκανονική βάση  $\{f_n : n \in \mathbb{Z}\}$  όπου  $f_n(e^{it}) = e^{int}$ . Γραφουμε  $\hat{f}(k) = \langle f, f_k \rangle$ ,  $k \in \mathbb{Z}$ .

Δηλαδή (α)  $\langle f_n, f_m \rangle = \delta_{mn}$  και (β) για καθε  $f \in L^2(\mathbb{T})$  εχουμε

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left\| f - \sum_{|k| \leq n} \hat{f}(k) f_k \right\|_{L^2} = 0 \quad \text{και} \quad \|f\|_{L^2}^2 \stackrel{(P)}{=} \sum_{k \in \mathbb{Z}} |\hat{f}(k)|^2.$$

(P): Parseval

Ο  $L^2(\mathbb{T})$  είναι η  $\|\cdot\|_{L^2}$ -κλειστή θηκη των **τριγ. πολωνωνμων**  $\text{span}\{f_k : k \in \mathbb{Z}\}$ .

**Ορισμός 8.**  $\widetilde{H}^2 := \{\tilde{f} \in L^2(\mathbb{T}) : \langle \tilde{f}, f_n \rangle = 0 \forall n < 0\}$ .

Ο  $\widetilde{H}^2$  είναι κλειστός γραμμ. υποχώρος του  $L^2(\mathbb{T})$ . Είναι η  $\|\cdot\|_{L^2}$ -κλειστή θηκη των **αναλυτικων τριγ. πολωνωνμων**  $\text{span}\{f_k : k \in \mathbb{Z}_+\}$ .

$\widetilde{H}^2$ : αποτελείται από (σχ. παντού ορισμένες) συναρτησεις  $\mathbb{T} \rightarrow \mathbb{C}$  (mod. ισοτιτα σχεδόν παντού).

$H^2$ : αποτελείται από συναρτησεις  $\mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$ .

Είναι η  $\|\cdot\|_{H^2}$ -κλειστή θηκη των **πολωνωνμων**  $\text{span}\{\zeta_k : k \in \mathbb{Z}_+\}$  όπου  $\zeta_k(z) = z^k$ ,  $z \in \mathbb{D}$ .

Ισομορφισμοί: <sup>2</sup>

$$\begin{aligned} f(z) = \sum_{n \geq 0} a_n z^n &\longleftrightarrow (a_n) \longleftrightarrow \tilde{f} \sim \sum_{n \geq 0} a_n f_n \\ H^2 &\longleftrightarrow \ell^2 \longleftrightarrow \tilde{H}^2 \end{aligned}$$

$$a_n = \frac{f^{(n)}(0)}{n!} \quad \quad \quad a_n = \langle \tilde{f}, f_n \rangle$$

**Θεώρημα 9.** Αν  $f \in H^2$  με  $f(z) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n z^n$  ορίζουμε για  $r \in (0, 1)$

$$f_r(e^{it}) = f(re^{it}) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n r^n e^{int}, \quad e^{it} \in \mathbb{T}.$$

Τότε  $f_r \in \tilde{H}^2$  και υπάρχει το

$$\lim_{r \nearrow 1} f_r := \tilde{f} \quad \text{ως προς τη νόρμα του } \tilde{H}^2$$

οπότε  $\tilde{f} \in \tilde{H}^2$  με  $\langle \tilde{f}, f_n \rangle = a_n \quad \forall n \geq 0$ .

**Πόρισμα 10.** Αν  $f \in H^2$  υπάρχει  $(r_n)$  με  $0 \leq r_n \nearrow 1$  ώστε

$$\lim_n f(r_n e^{it}) = \tilde{f}(e^{it})$$

σχεδόν για κάθε  $e^{it} \in \mathbb{T}$ .

(Θα δείξουμε σε λίγο κάτι πολύ ισχυρότερο, το Θεώρημα Fatou.)

**Παρατήρηση 11.** Αν μια  $f$  ορίζεται και είναι συνεχής στον κλειστό δίσκο  $\bar{\mathbb{D}}$  (πχ αν είναι ολομορφη σε μια περιοχή του  $\bar{\mathbb{D}}$ ) τότε  $\tilde{f}(e^{it}) = f(e^{it})$  σχεδόν για κάθε  $e^{it} \in \mathbb{T}$ .

**Ο Χώρος  $H^2$  του Hardy: εναλλακτικός ορισμός**

**Θεώρημα 12.** Εστω  $f : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$  ολομορφη. Εχουμε

$$f \in H^2 \iff \sup_{0 < r < 1} \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} |f(re^{it})|^2 dt < \infty.$$

Μάλιστα

$$f \in H^2 \implies \sup_{0 < r < 1} \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} |f(re^{it})|^2 dt = \|f\|^2.$$

**Πόρισμα 13.** Εστω  $f : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$  ολομορφη. Η συναρτηση

$$r \mapsto M(r) := \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} |f(re^{it})|^2 dt$$

είναι αυξουσα στο  $(0, 1)$ . Η  $f$  ανήκει στον  $H^2$  αν-ν η  $r \mapsto M(r)$  είναι φραγμενη, και τότε  $\|f\|^2 = \lim_{r \nearrow 1} M(r)$ .

---

<sup>2</sup>Εξπλεῖν Χουαί!

**Θεώρημα 14** (Ολοκληρωτικός τύπος Cauchy). Αν  $f$  είναι ολομορφη σε ανοικτό σύνολο που περιέχει τον κλειστό δίσκο  $\overline{\mathbb{D}}$ , τότε για κάθε  $z_0 \in \mathbb{D}$  έχουμε

$$f(z_0) = \frac{1}{2\pi i} \int_{\mathbb{T}} \frac{f(w)}{w - z_0} dw.$$

**Θεώρημα 15** (Ολοκληρωτικός τύπος Poisson). Αν  $f \in H^2$  με αντιστοιχη  $\tilde{f} \in \tilde{H}^2$  τότε για κάθε  $re^{it} \in \mathbb{D}$  έχουμε

$$f(re^{it}) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \tilde{f}(e^{is}) P_r(s-t) ds$$

όπου  $P_r$  ο πυρηνάς Poisson

$$P_r(\theta) := \frac{1-r^2}{1-2r\cos\theta+r^2}, \quad r \in [0,1), \theta \in [-\pi, \pi].$$

Αποδείξτε στο [poissonn.pdf](#).

**Το Θεώρημα του Fatou για τον  $H^2$**

**Θεώρημα 16.** Αν  $f \in H^2$ , υπάρχει σύνολο  $\Delta \subseteq \mathbb{R}$  με μηδενικό μέτρο Lebesgue ώστε για κάθε  $t \notin \Delta$ ,

$$\lim_{r \nearrow 1} f(re^{it}) = \tilde{f}(e^{it}).$$

Αποδείξτε στο [fatou.pdf](#).

**Σχολίο** Το θεώρημα Fatou δίνει μια εκφραση για την απεικόνιση  $H^2 \rightarrow \tilde{H}^2 : f \mapsto \tilde{f}$  (και αιτιολογεί την ονομασία «συνοριακή συνάρτηση» για την  $\tilde{f}$ ). Ο ολοκληρωτικός τύπος Poisson δίνει μια εκφραση για την αντιστροφή απεικόνιση  $\tilde{H}^2 \rightarrow H^2 : \tilde{f} \mapsto f$ .

## 2 Στοιχεία Θεωρίας Τελεστών

**Το Φάσμα τελεστή**

**Ορισμός 17.** Το **φάσμα** ενός φραγμένου τελεστή  $A : E \rightarrow E$  σ' έναν χώρο Banach  $E$  είναι το σύνολο

$$\sigma(A) = \{\lambda \in \mathbb{C} : \text{ο } A - \lambda I \text{ δεν έχει (φραγμ.) αντίστροφο}\}.$$

**Ισχύει ότι** το φάσμα  $\sigma(A)$  είναι συμπαγές μη κενό (!) υποσύνολο του  $\mathbb{C}$  και ότι

$$\sigma(A) \subseteq \{\lambda \in \mathbb{C} : |\lambda| \leq \|A\|\}.$$

**Πρόταση 18.** Ένας φραγμένος τελεστής  $T : E \rightarrow F$  μεταξύ χώρων Banach είναι αντιστρέψιμος αν-ν έχει πυκνή εικόνα και υπάρχει  $m > 0$  ώστε  $\|Tx\| \geq m\|x\|$  για κάθε  $x \in E$  (λέμε «ο  $T$  είναι κάτω φραγμένος στη μοναδιαία σφαίρα του  $E$ »).

**Ορισμός 19.** Έστω  $A \in \mathcal{B}(E)$  ( $E$ : Banach). Το **σημειακό φάσμα**:

$$\sigma_p(A) = \{\lambda \in \mathbb{C} : \ker(A - \lambda I) \neq \{0\}\}.$$

Το **προσεγγιστικά σημειακό φάσμα**  $\sigma_a(A)$  είναι το σύνολο των  $\lambda$  ώστε ο  $A - \lambda I$  να μην είναι κάτω φραγμένος στη μοναδιαία σφαίρα του  $E$ :

$$\sigma_a(A) = \{\lambda \in \mathbb{C} : \forall \varepsilon > 0 \exists x_\varepsilon \in E : \|(A - \lambda I)x_\varepsilon\| < \varepsilon \|x_\varepsilon\|\}.$$

Το **φάσμα συμπίεσης (compression spectrum)** είναι το σύνολο

$$\sigma_c(A) = \{\lambda \in \mathbb{C} : \overline{(A - \lambda I)(E)} \neq E\}.$$

**Πρόταση 20.** Η ένωση  $\sigma_a(A) \cup \sigma_c(A)$  ισούται με  $\sigma(A)$ .

Υπενθύμιση: **Ο συζυγής τελεστής.**

Αν  $A \in \mathcal{B}(H_1, H_2)$  ( $H_i$ : Hilbert), υπάρχει μοναδικός  $A^* \in \mathcal{B}(H_2, H_1)$  ώστε

$$\langle Ax, y \rangle_2 = \langle x, A^*y \rangle_1 \quad \forall x \in H_1, y \in H_2.$$

**Λήμμα 21.** Έστω  $\mathcal{H}$  χώρος Hilbert και  $T \in \mathcal{B}(\mathcal{H})$ . Τότε

$$\ker T = (T^*(\mathcal{H}))^\perp \quad \text{και} \quad \overline{T(\mathcal{H})} = (\ker T^*)^\perp.$$

**Λήμμα 22.** Έστω  $\mathcal{H}$  χώρος Hilbert και  $T \in \mathcal{B}(\mathcal{H})$ . Τότε

- (i)  $\sigma(T^*) = \{\bar{\lambda} : \lambda \in \sigma(T)\}$
- (ii) Αν  $\exists A^{-1}$ , τότε  $\sigma(A^{-1}) = \{\lambda^{-1} : \lambda \in \sigma(A)\}$ .
- (iii)  $\sigma_p(T) = \{\bar{\lambda} : \lambda \in \sigma_c(T^*)\}$  και  $\sigma_c(T) = \{\lambda : \lambda \in \sigma_p(T^*)\}$ .

• Αν  $\dim H < \infty$  τότε  $\sigma(A) = \sigma_p(A)$ . Αλλιώς, μπορεί  $\sigma_p(A) = \emptyset$ .

• Ο αριθμός  $\lambda$  ΔΕΝ είναι στο  $\sigma_a(A)$  αν-ν υπάρχει  $m > 0$  ώστε  $\|(A - \lambda I)x\| \geq m \|x\|$  για κάθε  $x \in H$ , αν-ν ο  $A - \lambda I$  είναι 1-1 και έχει κλειστο σύνολο τιμών.

**Παράδειγμα 23.** Αν  $S \in \mathcal{B}(\ell^2(\mathbb{Z}_+))$  είναι ο τελεστής της μετατόπισης  $Se_n = e_{n+1}$ , τότε

$$\sigma_p(S) = \emptyset, \quad \sigma_a(S) = \mathbb{T}, \quad \sigma_c(S) = \mathbb{D} \text{ και άρα } \sigma(S) = \overline{\mathbb{D}}.$$

Μερικές [αποδείξεις](#) στο [specS245.pdf](#).

**Υπενθύμιση: χώροι  $L^p$**

Αν  $p \in [1, \infty)$ , με το σύμβολο  $\mathcal{L}^p(\mathbb{T})$  εννοούμε το σύνολο των μετρήσιμων **συναρτήσεων**  $f : \mathbb{T} \rightarrow \mathbb{C}$  που ικανοποιούν

$$\int_{-\pi}^{\pi} |f(t)|^p dm(t) < \infty \quad (\text{μέτρο Lebesgue}).$$

Γράφουμε

$$\|f\|_p := \left( \int_{-\pi}^{\pi} |f(t)|^p \frac{dm(t)}{2\pi} \right)^{1/p}.$$

Παρατηρούμε ότι  $\|f\|_p = 0$  αν και μόνον αν  $f(t) = 0$  ***m-σχεδόν για κάθε  $t$ .***

Με  $L^p(\mathbb{T})$  συμβολίζουμε τον χώρο των κλάσεων ισοδυναμίας  $[f]$ , των  $f \in \mathcal{L}^p(\mathbb{T})$ , modulo ισότητα σχεδόν παντού.

Ο  $L^p(\mathbb{T})$  είναι γραμμικός χώρος και η  $\|\cdot\|_p$  είναι νόρμα στον  $L^p(\mathbb{T})$  ως προς την οποία ο  $L^p(\mathbb{T})$  είναι **χώρος Banach** (Θεώρημα Riesz-Fisher).

Αν  $1 \leq p \leq q < \infty$  και  $f$  μετρήσιμη, έχουμε

$$\|f\|_p \leq \|f\|_q \leq \|f\|_\infty, \text{ άρα } C(\mathbb{T}) \subseteq L^q(\mathbb{T}) \subseteq L^p(\mathbb{T}) \subseteq L^1(\mathbb{T}).$$

Αν  $g \in L^1(\mathbb{T})$  γράφω  $\hat{g}(k) := \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} g(e^{it}) e^{-ikt} dm(t)$  ( $k \in \mathbb{Z}$ ). Ο **μετασχηματισμός Fourier**  $L^1(\mathbb{T}) \rightarrow c_0(\mathbb{Z}) : g \mapsto (\hat{g}(k))_{k \in \mathbb{Z}}$  είναι γραμμική, 1-1 και συνεχής (όχι επί).<sup>3</sup>

Ο περιορισμός του,  $\mathcal{F}$ , στον  $L^2(\mathbb{T})$  ικανοποιεί  $\|g\|_{L^2} = \|\hat{g}\|_{\ell^2}$  και απεικονίζει την  $\{f_n : n \in \mathbb{Z}\}$  στην  $\{e_n : n \in \mathbb{Z}\}$ , άρα απεικονίζει τον  $L^2(\mathbb{T})$  ισομετρικά και επί του  $\ell^2(\mathbb{Z})$ .

**Υπενθύμιση:** Ο  $L^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$

Αν  $(X, \mathcal{S}, \mu)$  είναι χώρος μέτρου, μία  $f : X \rightarrow \mathbb{C}$  ανήκει στον  $\mathcal{L}^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$  αν (α) είναι  $\mathcal{S}$ -μετρήσιμη και

(β) είναι **ουσιωδώς φραγμένη (essentially bounded)**, δηλ. υπάρχει  $M < +\infty$  ώστε  $|f(x)| \leq M$  σχεδόν παντού, δηλ.  $\mu(\{x \in X : |f(x)| > M\}) = 0$ .

Ο μικρότερος τέτοιος  $M$  (υπάρχει και) λέγεται το **ουσιώδες φράγμα (essential supremum)** της  $|f|$ .

Δηλ. ορίζουμε  $\|f\|_\infty := \text{esssup}|f| := \min\{M : \mu(\{x \in X : |f(x)| > M\}) = 0\}$ .

Αν  $f \in \mathcal{L}^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$ , τότε  $\|f\|_\infty = 0$  αν  $f(x) = 0$   $\mu$ -σχεδόν για κάθε  $x \in X$ .

Ο  $L^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$  είναι ο χώρος των κλάσεων ισοδυναμίας, modulo ισότητα  $\mu$ -σχεδόν παντού, συναρτήσεων του  $\mathcal{L}^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$ .

Η  $\|\cdot\|_\infty$  είναι νόρμα στον  $L^\infty(X, \mathcal{S}, \mu)$ , που γίνεται χώρος Banach με τις πράξεις κατά σημείο. Μαλιστα  $\|fg\|_\infty \leq \|f\|_\infty \|g\|_\infty$  (άλγεβρα Banach).

**Πολλαπλασιαστικοί τελεστές στον  $L^2$**

Εστω  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ . Για κάθε  $f \in L^2(\mathbb{T})$ , η συναρτηση  $\phi f$  είναι μετρήσιμη και  $\|\phi f\|_2 \leq \|\phi\|_\infty \|f\|_2$ . Συνεπώς:

**Πρόταση 24.** Κάθε  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$  ορίζει φραγμένο τελεστή

$$M_\phi : L^2(\mathbb{T}) \rightarrow L^2(\mathbb{T}) : f \mapsto \phi f.$$

Μαλιστα  $\|M_\phi\| = \|\phi\|_\infty = \text{esssup}|\phi|$ .

### 3 Οι Τελεστές Μετατοπισής (Shift Operators)

- Στον  $\ell^2 = \ell^2(\mathbb{Z}_+) = \{x : \mathbb{Z}_+ \rightarrow \mathbb{K} : \sum_{k=0}^{\infty} |x(k)|^2 < \infty\}$ :

<sup>3</sup>  $\ell^1$  is separable,  $L^\infty$  is not.

Για  $x = (x(0), x(1), x(2), \dots) \in \ell^2$

ορίζω  $S$  και  $S'$ :

$$S(x(0), x(1), x(2), \dots) = (0, x(0), x(1), \dots)$$

$$S'(x(0), x(1), x(2), \dots) = (x(1), x(2), x(3), \dots)$$

$$\text{δηλαδή } (Sx)(n) = \begin{cases} 0 & \text{αν } n = 0 \\ x(n-1) & \text{αν } n > 0 \end{cases} \quad \text{και}$$

$$(S'x)(n) = x(n+1) \text{ για κάθε } n \geq 0.$$

Προφανώς  $S, S' : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}_+)$ , γραμμικοί και φραγμένοι.

Δείχνουμε ότι  $\langle Sx, y \rangle = \langle x, S'y \rangle$  για κάθε  $x, y \in \ell^2(\mathbb{Z}_+)$ , δηλ. ότι ο συζυγής του  $S$  είναι ο  $S'$ .

- Στον  $\ell^2(\mathbb{Z}) = \{x : \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{K} : \sum_{k=-\infty}^{\infty} |x(k)|^2 < \infty\}$ :

Για  $x = (\dots, x(-1), x(0), x(1), x(2), \dots) \in \ell^2(\mathbb{Z})$

ορίζω  $W$  και  $W'$ :

$$Wx = (\dots, x(-2), x(-1), x(0), x(1), \dots)$$

$$W'x = (\dots, x(0), x(1), x(2), x(3), \dots)$$

δηλαδή  $(Wx)(n) = x(n-1)$  και  $(W'x)(n) = x(n+1)$  για κάθε  $n \in \mathbb{Z}$ .

Προφανώς  $W, W' : \ell^2(\mathbb{Z}) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z})$ , γραμμικοί, ισομετρίες και επί, διότι  $WW' = W'W = I$ , δηλ.  $W^{-1} = W'$ .

Ο συζυγής του  $W$  είναι ο  $W'$ . Άρα  $WW^* = W^*W = I$ .

- Τελεστές μετατόπισης (α) Στον  $\ell^2(\mathbb{Z})$  (αλλιώς):

$$We_n := e_{n+1} \quad (\text{μετατόπιση δεξιά})$$

$$\text{και } W'e_n := e_{n-1} \quad (\text{μετατόπιση αριστερά}) \quad (n \in \mathbb{Z})$$

Επεκτείνω γραμμικά στον  $c_{00}(\mathbb{Z})$ , παρατηρώ ότι είναι  $\|\cdot\|_2$ -ισομετρίες, άρα επεκτείνονται σε ισομετρίες  $\ell^2(\mathbb{Z}) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z})$ . Δείχνουμε ότι  $\langle W'e_n, e_m \rangle = \langle e_n, We_m \rangle$  για κάθε  $n, m \in \mathbb{Z}$ , άρα  $W' = W^*$  (γιατί;).

- (β) Στον  $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$ :

$$Se_n := e_{n+1} \quad (\text{μετατόπιση δεξιά}) \quad (n \in \mathbb{Z}_+)$$

$$\text{και } S'e_n := \begin{cases} e_{n-1} & \text{όταν } n \geq 1 \\ 0 & \text{όταν } n = 0 \end{cases} \quad (\text{μετατόπιση αριστερά})$$

Επεκτείνω γραμμικά στον  $c_{00}(\mathbb{Z}_+)$ , παρατηρώ ότι είναι  $\|\cdot\|_2$ -συστολές (δηλ.  $\|Sx\|_2 \leq \|x\|_2$  για κάθε  $x \in c_{00}(\mathbb{Z}_+)$ ), άρα επεκτείνονται σε συστολές  $\ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}_+)$ . Δείχνω  $S' = S^*$ .

(Μάλιστα ο  $S$  είναι ισομετρία. Ο  $S^*$ ;) Συμπέρασμα

$$\text{Στον } \ell^2(\mathbb{Z}) : We_n = e_{n+1} \quad (\text{μετατόπιση δεξιά})$$

$$W'e_n = e_{n-1} \quad (\text{μετατόπιση αριστερά}) \quad (n \in \mathbb{Z})$$

$$\text{Στον } \ell^2(\mathbb{Z}_+) : Se_n = e_{n+1} \quad (\text{μετατόπιση δεξιά}) \quad (n \in \mathbb{Z}_+)$$

$$S'e_n = \begin{cases} e_{n-1} & \text{όταν } n \geq 1 \\ 0 & \text{όταν } n = 0 \end{cases} \quad (\text{μετατόπιση αριστερά})$$

- Ο  $W$  είναι ισομετρία και επι.  
 Ισχύει  $W(\ell^2(\mathbb{Z}_+)) \subseteq \ell^2(\mathbb{Z}_+)$  αλλά  $W^*(\ell^2(\mathbb{Z}_+)) \not\subseteq \ell^2(\mathbb{Z}_+)$
- Ο  $S$  είναι ισομετρία, όχι επι. Ο  $S^*$  είναι επι, όχι 1-1.

#### Το φάσμα των τελεστών μετατόπισης

$S : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}_+)$ :

Αφού  $\|S^*\| = 1$ , έχω  $\sigma(S^*) \subseteq \overline{\mathbb{D}}$ .

Δειχνω ότι

- $\sigma_p(S^*) = \mathbb{D}$ : για κάθε  $\lambda \in \mathbb{D}$ , αν  $x_\lambda := (1, \lambda, \lambda^2, \dots)$ , έχω  $x_\lambda \in \ell^2(\mathbb{Z}_+)$  και  $S^*x_\lambda = \lambda x_\lambda$ .

Επεται ότι

- $\sigma(S^*) = \overline{\mathbb{D}} = \sigma(S)$ .

Ομως

- $\sigma_p(S) = \emptyset$ .

$W : \ell^2(\mathbb{Z}) \rightarrow \ell^2(\mathbb{Z})$ :

Πάλι  $\sigma(W^*) \subseteq \overline{\mathbb{D}}$ . Ομως  $\sigma(W^*) = \sigma(W^{-1}) = \{\frac{1}{\lambda} : \lambda \in \sigma(W)\}$ . Συνεπώς αν  $\lambda \in \sigma(W^*)$  πρέπει  $|\lambda| \leq 1$  και  $|\frac{1}{\lambda}| \leq 1$  αφού  $\sigma(W) \subseteq \overline{\mathbb{D}}$ . Άρα  $|\lambda| = 1$ . Δηλαδή  $\sigma(W^*) \subseteq \mathbb{T}$ .

**Άσκηση:**  $\sigma(W) = \sigma(W^*) = \mathbb{T}$ .

**Άσκηση:**  $\sigma_p(W) = \emptyset$ .

#### Αναλλοίωτοι υπόχωροι

Ένας γραμμικός υπόχωρος  $E \subseteq H$  είναι **αναλλοίωτος (invariant)** από έναν φραγμένο τελεστή  $A \in \mathcal{B}(H)$  αν  $A(E) \subseteq E$ , δηλ. αν  $Ax \in E$  για κάθε  $x \in E$ . Τότε ο κλειστός υπόχωρος  $\overline{E}$  είναι και αυτός  $A$ -αναλλοίωτος. Όταν και ο  $E$  και ο  $E^\perp$  είναι  $A$ -αναλλοίωτοι, θα λέμε ότι ο υπόχωρος  $E$  **ανάγει (reduces)** τον  $A$ .

**Λήμμα 25.** Ένας κλειστός υπόχωρος  $E$  είναι  $A$ -αναλλοίωτος αν και μόνον αν  $AP = PAP$  (όπου  $P = P_E$ , η **ορθή προβολή στον  $E$** ).

Ο  $E$  **ανάγει τον  $A$**  αν και μόνον αν  $A(E) \subseteq E$  και  $A^*(E) \subseteq E$ , ισοδύναμα αν και μόνον αν  $AP = PA$ .

Ενημερωτικά, το ακολουθο είναι ανοικτο:

#### Το πρόβλημα του αναλλοίωτου υπόχωρου:

Είναι αλήθεια ότι κάθε φραγμένος τελεστής  $A$  σε έναν (διαχωρίσιμο, απειροδιάστατο, μιγαδικό) χώρο Hilbert  $H$  (ισοδύναμα, στον  $\ell^2$ ) έχει μη τετριμμένο κλειστό αναλλοίωτο υπόχωρο;



### Αναλλοίωτοι υπόχωροι του shift $S$

Για κάθε  $n \in \mathbb{N}$ , θετούμε

$$\begin{aligned} E_n &:= \{x \in \ell^2(\mathbb{Z}_+) : x = (0, \dots, 0, x(n), \dots)\} = \overline{\text{span}}\{e_k : k \geq n\} \\ &= \{e_k : 0 \leq k < n\}^\perp = \{e_0, S(e_0), \dots, S^{n-1}(e_0)\}^\perp. \end{aligned}$$

Ο  $E_n$  είναι (γνησίως)  $S$ -αναλλοιωτός υποχώρος.

Επίσης για κάθε  $\lambda \in \mathbb{D}$  ο υποχώρος

$$E(\lambda) := \{x_\lambda\}^\perp \quad \text{οπου } x_\lambda = (1, \lambda, \lambda^2, \dots)$$

είναι  $S$ -αναλλοιωτός. **Άσκηση:** Το ίδιο και ο

$$E_n(\lambda) := \{x_\lambda, S(x_\lambda), \dots, S^{n-1}(x_\lambda)\}^\perp.$$

### The (unilateral) shift $S$ on $\ell^2$ and $T_1$ on $H^2$

$$\begin{aligned} S : \ell^2 &\rightarrow \ell^2 : S(a_0, a_1 \dots) := (0, a_0, a_1 \dots), & (a_0, a_1 \dots) &\in \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\ T_1 : H^2 &\rightarrow H^2 : (T_1 f)(z) := z f(z), & f &\in H^2 \end{aligned}$$

$$\begin{array}{ccc} \ell^2(\mathbb{Z}_+) & \xrightarrow{S} & \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\ \downarrow V & & \downarrow V \\ H^2 & \xrightarrow{T_1} & H^2 \end{array}$$

$$: T_1 = V S V^{-1}$$

$$\text{οπου } V : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow H^2 : e_n \mapsto \zeta_n \quad (\text{εδω } \zeta_n(z) = z^n, z \in \mathbb{D}).$$

### $T_1$ -Αναλλοιωτοι υποχωροι

Αν  $E_m = \overline{\text{span}}\{e_n : n \geq m\}$ ,

ο  $V(E_m)$  είναι  $T_1$ -αναλλοιωτός και

$$V(E_m) = \{f \in H^2 : f^{(k)}(0) = 0, 0 \leq k < m\} = \{\zeta_m f : f \in H^2\}.$$

Επίσης αν  $\lambda \in \mathbb{D}$  και  $E(\bar{\lambda}) = \{x_\lambda\}^\perp$ , ο υποχώρος

$$V(E(\bar{\lambda})) = \{k_\lambda\}^\perp = \{f \in H^2 : f(\lambda) = 0\}$$

ειναι  $T_1$ -αναλλοιωτος.

**Ασκησεις** Για καθε  $\lambda \in \mathbb{D}$ , τα διανυσματα  $\{x_\lambda, S(x_\lambda), S^2(x_\lambda), \dots\}$  ειναι γραμμικα ανεξαρτητα, και η κλειστη γραμμικη τους θηκη ισουται με  $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$ .

**The (bilateral) shift  $W$  on  $\ell^2(\mathbb{Z})$  and  $M_1$  on  $L^2(\mathbb{T})$**

$$\begin{aligned}\mathcal{F} : L^2(\mathbb{T}) &\rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}) : f \mapsto (\hat{f}(k))_{k \in \mathbb{Z}} \\ f_n &\mapsto e_n \quad (n \in \mathbb{Z}).\end{aligned}$$

$$\begin{array}{ccc}\ell^2(\mathbb{Z}) & \xrightarrow{W} & \ell^2(\mathbb{Z}) \\ \mathcal{F} \uparrow & & \uparrow \mathcal{F} \\ L^2(\mathbb{T}) & \xrightarrow{M_1} & L^2(\mathbb{T})\end{array}$$

$$\begin{array}{ccc}\ell^2(\mathbb{Z}_+) & \xrightarrow{S} & \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\ \mathcal{F}| \uparrow & & \uparrow \mathcal{F}| \\ \tilde{H}^2 & \xrightarrow{T_1} & \tilde{H}^2\end{array}$$

$$(M_1 f)(e^{it}) = e^{it} f(e^{it}), \quad T_1 = M_1|_{\tilde{H}^2}$$

**Αναγοντες (reducing) υποχωροι των shifts**

**Πρόταση 26.** Οι μονοι κλειστοι υποχωροι του  $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$  που αναγουν τον  $S$  ειναι ο  $\{0\}$  και ο  $\ell^2(\mathbb{Z}_+)$ .

**Πρόταση 27.** Ενας κλειστος υποχωρος  $E$  του  $\ell^2(\mathbb{Z})$  αναγει τον  $W$  αν-ν υπαρχει μετρησιμο  $\Omega \subseteq \mathbb{T}$  ωστε

$$\begin{aligned}\mathcal{F}^{-1}(E) &= \{f \in L^2(\mathbb{T}) : f(e^{it}) = 0 \text{ σχεδον για καθε } e^{it} \notin \Omega\} \\ &= \{\chi_\Omega g : g \in L^2(\mathbb{T})\}.\end{aligned}$$

Αλλιως: Ενας κλειστος υποχωρος του  $L^2(\mathbb{T})$  αναγει τον  $M_1$  αν-ν ειναι της μορφης

$$E_\Omega := \{\chi_\Omega g : g \in L^2(\mathbb{T})\}$$

οπου  $\Omega \subseteq \mathbb{T}$  μετρησιμο.

Η αποδειξη της Προτασης για τον  $W$  θα χρειασθει προετοιμασια.

### Ο μεταθετης (commutant) του $W$

Να βρούμε όλους τους τελεστες στον  $\ell^2(\mathbb{Z})$  που μετατιθενται με τον  $W$ . Ισοδυναμα, να βρούμε όλους τους τελεστες στον  $L^2(\mathbb{T})$  που μετατιθενται με τον  $M_1 = \mathcal{F}^{-1}W\mathcal{F}$ .

Καθε πολλαπλασιαστικός τελεστής  $M_\phi$  με  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$  μετατιθεται με τον (πολλαπλασιαστικό τελεστή)  $M_1$ . Δεν υπάρχουν άλλοι:

**Θεώρημα 28.** Το συνολο των τελεστων στον  $L^2(\mathbb{T})$  που μετατιθενται με τον  $M_1$  είναι το

$$\{M_\phi : \phi \in L^\infty(\mathbb{T})\}.$$

### Οι Αναλλοιωτοι υποχωροι του $M_1$

**Πρόταση 29.** Ένας κλειστος υποχωρος του  $L^2(\mathbb{T})$  *αναγει τον  $M_1$*  αν-ν είναι της μορφης

$$E_\Omega := \{\chi_\Omega g : g \in L^2(\mathbb{T})\} = \chi_\Omega L^2(\mathbb{T})$$

οπου  $\Omega \subseteq \mathbb{T}$  μετρησιμο.

**Θεώρημα 30.** Ένας κλειστος υποχωρος  $E$  του  $L^2(\mathbb{T})$  *είναι  $M_1$ -αναλλοιωτος αλλά δεν αναγει τον  $M_1$*  αν-ν είναι της μορφης

$$E = \{\phi g : g \in \tilde{H}^2\} = \phi \tilde{H}^2$$

οπου  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$  με  $|\phi(e^{it})| = 1$  σχεδον για καθε  $e^{it} \in \mathbb{T}$ .

Καθορίζεται μοναδικα η  $\phi$  απο τον  $E$ ;

### Οι Αναλλοιωτοι υποχωροι του $M_1$ και του $S$

**Πρόταση 31** («Μοναδικότητα»). Αν  $\phi, \psi \in L^\infty(\mathbb{T})$  με  $|\phi(e^{it})| = 1 = |\psi(e^{it})|$  σχεδον για καθε  $e^{it} \in \mathbb{T}$ , τότε

$$\phi \tilde{H}^2 = \psi \tilde{H}^2 \iff \exists c \in \mathbb{T} : \phi = c\psi.$$

**Ορισμός 32.** Μια  $\phi \in H^\infty$  λεγεται *εσωτερικη (inner function)* αν  $|\tilde{\phi}(e^{it})| = 1$  σχεδον για καθε  $e^{it} \in \mathbb{T}$ .

**Πρόταση 33.** Εστω  $\phi \in H^2$ . Αν  $|\tilde{\phi}(e^{it})| = 1$  σχεδον για καθε  $e^{it} \in \mathbb{T}$ , τότε η  $\phi$  είναι εσωτερικη.

**Θεώρημα 34** (A. Beurling). Καθε μη μηδενικος  $T_1$ -αναλλοιωτος κλειστος υποχωρος  $E$  του  $\tilde{H}^2$  είναι της μορφης  $E = \tilde{\phi} \tilde{H}^2$  οπου  $\phi$  εσωτερικη.

### Οι Αναλλοιωτοι υποχωροι του $S$

**Ορισμός 35.** Μια  $\phi \in H^\infty$  λεγεται *εσωτερικη (inner function)* αν  $|\tilde{\phi}(e^{it})| = 1$  σχεδον για καθε  $e^{it} \in \mathbb{T}$ .

**Θεώρημα 36** (A. Beurling). Καθε μη μηδενικος  $T_1$ -αναλλοιωτος κλειστος υποχωρος  $E$  του  $\tilde{H}^2$  είναι της μορφης  $E = \tilde{\phi} \tilde{H}^2$  οπου  $\phi$  εσωτερικη.

Αν  $\phi H^2 = \psi H^2$  με  $\psi$  εσωτερικη, τότε υπαρχει  $c \in \mathbb{T}$  ωστε  $\psi = c\phi$ .

Συνηθως λεμε «καθε μη μηδενικος  $S$ -αναλλοιωτος κλειστος υποχωρος του  $H^2$  είναι της μορφης  $\phi H^2$  οπου  $\phi$  εσωτερικη».

**Οι Αναλλοιωτοι υποχωροι του  $S$**

$$S : \ell^2 \rightarrow \ell^2 : S(a_0, a_1 \dots) := (0, a_0, a_1 \dots), \quad (a_0, a_1 \dots) \in \ell^2(\mathbb{Z}_+)$$

$$T_1 : H^2 \rightarrow H^2 : (T_1 f)(z) := z f(z), \quad f \in H^2.$$

$$V : \ell^2(\mathbb{Z}_+) \rightarrow H^2 : e_n \mapsto \zeta_n \text{ (εδω } \zeta_n(z) = z^n, z \in \mathbb{D}).$$

$$\begin{array}{ccc} \ell^2(\mathbb{Z}_+) & \xrightarrow{S} & \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\ \downarrow V & & \downarrow V \\ H^2 & \xrightarrow{T_1} & H^2 \end{array}$$

Αν  $\{0\} \neq E \subseteq \ell^2(\mathbb{Z}_+)$  κλειστος υποχωρος,

$$S(E) \subseteq E \iff T_1(V(E)) \subseteq V(E) \iff V(E) = \phi H^2, \phi \text{ εσωτ.}$$

## 4 Παραγοντοποιηση συναρτησεων

**Εσωτερικές και εξωτερικές συναρτησεις**

**Πρόταση 37.** Καθε  $T_1$ -αναλλοιωτος κλειστος υποχωρος  $E$  του  $H^2$  ειναι  $T_1$ -κυκλικος, δηλ. υπαρχει  $\phi \in E$  ωστε

$$E = \overline{\text{span}}\{T_1^n(\phi) : n \in \mathbb{Z}_+\}.$$

**Ορισμός 38.** Μια  $\phi \in H^\infty$  λεγεται **εσωτερικη (inner function)** αν

$$|\tilde{\phi}(e^{it})| = 1 \quad \text{σχεδον για καθε } e^{it} \in \mathbb{T}.$$

Μια  $F \in H^2$  λεγεται **εξωτερικη (outer function)** αν

$$\overline{\text{span}}\{T_1^n(F) : n \in \mathbb{Z}_+\} = H^2.$$

**Πρόταση 39.** Μια εξωτερικη συναρτηση δεν εχει καμια ριζα στον  $\mathbb{D}$ .

Υπενθ: Οι ριζες μιας  $\neq 0$  ολομορφης συναρτησης στον  $\mathbb{D}$  αποτελουν «μικρο» συνολο: δεν εχουν σημεια συσσωρευσης στο  $\mathbb{D}$ .

**Θεώρημα 40** (F. και M. Riesz). Αν  $f \in H^2$  μη μηδενικη, το συνολο  $\{e^{i\theta} : \tilde{f}(e^{i\theta}) = 0\}$  εχει μετρο (Lebesgue) μηδεν.

**Θεώρημα 41** (Inner-Outer factorization). Αν  $f \in H^2$  μη μηδενικη, υπαρχει εσωτερικη  $\varphi$  και εξωτερικη  $F$  ωστε  $f = \varphi F$ .

Αν επισης  $f = \varphi' F'$  με  $\varphi'$  εσωτερικη και  $F'$  εξωτερικη τοτε  $\varphi' = c\varphi$  οπου  $c \in \mathbb{T}$  (και αρα  $F = cF'$ ).

• Επομενως οι ριζες μιας μη μηδενικης  $f \in H^2$  ειναι ακριβως οι ριζες του εσωτερικου της παραγοντα.

### Εσωτερικές συναρτήσεις: Γινόμενα Blaschke

**Υπενθ.** Για κάθε  $z_0 \in \mathbb{D}$ , ο υποχώρος

$$E_{z_0} := \{f \in H^2 : f(z_0) = 0\} = \{k_{z_0}\}^\perp$$

του  $H^2$  είναι  $T_1$ -αναλλοιωστος .

**Πρόταση 42.** Για κάθε  $z_0 \in \mathbb{D}$  η συναρτηση

$$\psi(z) = \frac{z_0 - z}{1 - \bar{z}_0 z}$$

είναι εσωτερική και  $E_{z_0} = \psi H^2$ .

**Πρόταση 43.** Αν  $z_1, \dots, z_n \in \mathbb{D}$  η συναρτηση

$$\psi(z) = \prod_{i=1}^n \frac{z_i - z}{1 - \bar{z}_i z}$$

είναι εσωτερική και  $\psi H^2 = \{f \in H^2 : f(z_1) = f(z_2) = \dots = f(z_n) = 0\}$ .

**Πόρισμα 44.** Εστω  $\phi$  εσωτερική συναρτηση που έχει ρίζες στα  $\{0, z_1, \dots, z_n\} \subseteq \mathbb{D}$  όπου το 0 είναι ρίζα με πολλαπλότητα  $s \geq 0$ . Αν

$$\psi(z) := z^s \prod_{i=1}^n \frac{z_i - z}{1 - \bar{z}_i z}$$

τότε

$$\phi(z) = \psi(z)S(z), \quad z \in \mathbb{D}$$

όπου η  $S$  είναι εσωτερική συναρτηση (όπως και η  $\psi$ ).

**Πόρισμα 45.** Αν  $\phi \in H^\infty$  είναι εσωτερική συναρτηση, μη σταθερή, τότε  $|\phi(z)| < 1$  για κάθε  $z \in \mathbb{D}$ .

**Απόδειξη.** Από τον τύπο του Poisson (15) έχουμε  $|\phi(z)| \leq 1$  για κάθε  $z \in \mathbb{D}$  (γιατί  $\|P_r\|_1 = 1$ ). Αν υπήρχε  $z$  στον  $\mathbb{D}$  ώστε  $|\phi(z)| = 1$  τότε η  $\phi$  θα ήταν σταθερή από την αρχή του μεγιστού.  $\square$

### Ρίζες Εσωτερικών συναρτήσεων

**Πρόταση 46.** Εστω  $\phi$  εσωτερική συναρτηση με  $\phi(0) \neq 0$ . Υποθέτουμε ότι η  $\phi$  μηδενίζεται στα σημεία  $\{z_n : n \in \mathbb{N}\}$ . Τότε

$$|\phi(0)| \leq \prod_{i=1}^n |z_i| \quad \text{για κάθε } n \in \mathbb{N}.$$

Πότε μια απείρη ακολουθία  $(z_n)$  σημείων του δίσκου μπορεί να αποτελείται από ρίζες μιας  $f \in H^2$ ; Αναγκαία συνθήκη (αρχή μεγιστού) είναι η  $\lim_n |z_n| = 1$ . Αρκεί;

**Παράδειγμα 47.** Δεν υπάρχει  $f \in H^2$  με σύνολο ριζών  $Z(f) = \{\frac{n}{n+1} : n \in \mathbb{N}\}$ .

**Ορισμός 48** (Συγκλιση απειρογινόμενων).

- Εστω  $\{w_k\} \subseteq \mathbb{C} \setminus \{0\}$ . Αν τα μερικά γινόμενα  $p_n := \prod_{i=1}^n w_i$  συγκλίνουν σε ένα  $p \neq 0$

λεμε ότι το  $\prod_{i=1}^{\infty} w_i$  **συγκλίνει (στο  $p$ )**.

- Εστω  $\{w_k\} \subseteq \mathbb{C}$ . Αν κάποια  $w_k$  μηδενίζονται, και υπάρχει  $N$  ώστε  $w_n \neq 0$  για κάθε  $n \geq N$  και το  $\prod_{i=N}^{\infty} w_i$  συγκλίνει (σε κάποιο  $p \neq 0$ ), τότε λεμε ότι το  $\prod_{i=1}^{\infty} w_i$  **συγκλίνει στο 0**.

**Πρόταση 49.** Εστω  $f \in H^2$  μη μηδενική συναρτηση. Αν  $z_n \in \mathbb{D} \setminus \{0\}$  και η  $f$  μηδενίζεται (τουλάχιστον) στα σημεία  $\{z_n : n \in \mathbb{N}\}$ , τότε το  $\prod_{i=1}^{\infty} |z_i|$  συγκλίνει (σε ένα  $p \neq 0$ ).

**Παρατήρηση 50.** Αν  $r_k \in (0, 1)$  για κάθε  $k \in \mathbb{N}$ , το απειρογινόμενο  $\prod_{i=1}^{\infty} r_i$  συγκλίνει (σε  $p > 0$ ) αν-ν η σειρά  $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - r_i)$  συγκλίνει.

**Πόρισμα 51.** Εστω  $f \in H^2$  μη μηδενική συναρτηση. Αν  $z_n \in \mathbb{D}$  και η  $f$  μηδενίζεται (τουλάχιστον) στα σημεία  $\{z_n : n \in \mathbb{N}\}$ , τότε  $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - |z_i|) < \infty$ .

Θα δούμε ότι αντιστρόφα, αν  $\{z_n\} \subseteq \mathbb{D}$  με  $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - |z_i|) < \infty$  τότε υπάρχει  $f \in H^2$  (μαάλιστα, εσωτερική) που έχει ακριβώς αυτές τις ρίζες.

**Θεώρημα 52.** Εστω  $(z_k)$  ακολουθία στο  $\mathbb{D} \setminus \{0\}$  με  $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - |z_i|) < \infty$ . Τότε υπάρχει μια εσωτερική συναρτηση  $B_0$  που έχει συνολο ριζών  $Z(B_0) = \{z_k : k \in \mathbb{N}\}$ . Για κάθε  $z \in \mathbb{D}$ , έχουμε

$$B_0(z) = \prod_{i=1}^{\infty} \frac{\bar{z}_i}{|z_i|} \frac{z_i - z}{1 - \bar{z}_i z}.$$

οπου το απειρογινόμενο συγκλίνει ομοιομορφα στα συμπαγή του  $\mathbb{D}$ .

*Σχολιο.* Η συγκλιση του απειρογινόμενου σημαίνει ότι, για κάθε συμπαγές υποσυνολο  $K$  του  $\mathbb{D}$ , μονον πεπερασμένο πληθος ορων του απειρογινόμενου έχει ρίζες στο  $K$  και ότι το απειρογινόμενο που αποτελείται απο τους υπολοιπους ορους συγκλίνει ομοιομορφα στο συμ- παγές  $K$  σε μια ολομορφη συναρτηση που δεν έχει καμμία ρίζα στο  $K$ .

**Ορισμός 53.** Εστω  $\{z_k\} \subseteq \mathbb{D} \setminus \{0\}$  με  $\sum_{i=1}^{\infty} (1 - |z_i|) < \infty$  και  $s \in \mathbb{Z}_+$ . Το γινόμενο Blaschke με ρίζες στα  $\{z_k\}$  και ρίζα πολλαπλότητας  $s$  στο  $z = 0$  είναι η συναρτηση

$$B(z) := z^s \prod_{i=1}^{\infty} \frac{\bar{z}_i}{|z_i|} \frac{z_i - z}{1 - \bar{z}_i z}.$$

**Παρατήρηση 54.** • Το απειρογινόμενο συγκλίνει για κάθε  $z \in \mathbb{D}$ .

- $H(B)$  είναι εσωτερική συναρτησιμότητα.
- Οι ρίζες της  $B$  είναι ακριβώς τα σημεία  $\{z_k\}$  (με τις πολλαπλοτητες που εμφανίζονται) καθώς και το 0 με πολλαπλοτητα  $s$ .

Αποδειξεις στο [blaschke.pdf](#)

**Σημείωση:** Αν  $Z(B)$  το σύνολο των ριζών της  $B$  και  $s_w$  η πολλαπλοτητα της ρίζας  $w$

$$B(z) = z^s \prod_{w \in Z(B) \setminus \{0\}} \left( \frac{\bar{w}}{|w|} \frac{w-z}{1-\bar{w}z} \right)^{s_w}.$$

**Παράδειγμα 55.** Υπάρχει  $f \in H^2$  (μαλιστα, εσωτερική) που δεν επεκτείνεται σε κανένα σημείο της περιφέρειας  $\mathbb{T}$  σε ολόμορφη συναρτησιμότητα.

**Παρατήρηση [Δ.Ε.]** Μαλιστα, δεν επεκτείνεται καν σε συνεχή συναρτησιμότητα.

### Singular inner functions

**Ορισμός 56.** Μια εσωτερική συναρτησιμότητα  $\varphi \in H^\infty$  λέγεται **ιδιόζουσα εσωτερική συναρτησιμότητα (singular inner function)** αν δεν είναι σταθερή και δεν έχει ρίζες στον  $\mathbb{D}$ .

**Παράδειγμα 57.**  $\varphi(z) = \exp\left(\frac{z+1}{z-1}\right)$ ,  $z \in \mathbb{D}$ .

**Παράδειγμα 58.**  $\varphi(z) = \exp\left(\sum_{k=1}^n \frac{z+e^{i\theta_k}}{z-e^{i\theta_k}} a_k\right)$ ,  $z \in \mathbb{D}$  όπου  $a_k > 0$  και  $\theta_k \in [0, 2\pi]$ .

**Θεώρημα 59.** Μια  $S : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$  είναι ιδιόζουσα εσωτερική συναρτησιμότητα αν-ν είναι της μορφής

$$S(z) = c \exp\left(-\frac{1}{2\pi} \int_{\mathbb{T}} \frac{e^{it}+z}{e^{it}-z} d\mu(e^{it})\right), \quad z \in \mathbb{D}$$

όπου  $c \in \mathbb{T}$  και  $\mu$  είναι κανονικό θετικό μη μηδενικό μέτρο Borel στον  $\mathbb{T}$  που είναι κάθετο ή ιδιόζον ως προς το μέτρο Lebesgue.

(Ένα θετικό μέτρο Borel στον  $\mathbb{T}$  λέγεται **καθετό ή ιδιόζον** ως προς το μέτρο Lebesgue  $m$  αν είναι συγκεντρωμένο σε ένα  $m$ -μηδενικό σύνολο  $A \subseteq \mathbb{T}$ , αν δηλαδή  $\mu(A^c) = 0$  και  $m(A) = 0$ .)

Θα χρειασθεί το ακόλουθο Θεώρημα αναπαράστασης:

**Θεώρημα 60 (Herglotz).** Έστω  $h : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$  ολόμορφη ώστε  $\operatorname{Re} h(z) > 0$  για κάθε  $z \in \mathbb{D}$ . Τότε υπάρχει κανονικό θετικό μέτρο Borel  $\mu$  στον  $\mathbb{T}$  ώστε

$$h(z) = \frac{1}{2\pi} \int_{\mathbb{T}} \frac{e^{it}+z}{e^{it}-z} d\mu(e^{it}) + i \operatorname{Im}(h(0)), \quad z \in \mathbb{D}.$$

**Λήμμα 61.** Έστω  $\mu$  κανονικό θετικό μέτρο Borel στον  $\mathbb{T}$ . Ορίζουμε

$$F(z) := \frac{1}{2\pi} \int_{\mathbb{T}} \frac{e^{it}+z}{e^{it}-z} d\mu(e^{it}) \quad z \in \mathbb{D}.$$

Τότε η  $F$  είναι ολόμορφη στο  $\mathbb{D}$ .

Αποδειξεις στο [singinner24.pdf](#)

### Παραγοντοποίηση εσωτερικών συναρτήσεων

**Πρόταση 62.** Κάθε εσωτερική συνάρτηση  $\phi : \mathbb{D} \rightarrow \mathbb{C}$  παραγοντοποιείται ως  $\phi = BS$ , όπου  $B$  είναι το γινόμενο Blaschke

$$B(z) = z^s \prod_{w \in Z(\phi) \setminus \{0\}} \left( \frac{\bar{w}}{|w|} \frac{w-z}{1-\bar{w}z} \right)^{s_w}, \quad z \in \mathbb{D}$$

που ορίζεται από το σύνολο  $Z(\phi)$  των ριζών της  $\phi$  (με την πολλαπλότητα  $s_w$  της κάθε μιας) και  $S$  είναι ιδιόμορφη εσωτερική συνάρτηση της μορφής

$$S(z) = c \exp \left( -\frac{1}{2\pi} \int_{\mathbb{T}} \frac{e^{it} + z}{e^{it} - z} d\mu(e^{it}) \right), \quad z \in \mathbb{D}$$

όπου  $c \in \mathbb{T}$  και  $\mu$  είναι κανονικό θετικό μέτρο Borel στον  $\mathbb{T}$  που είναι κάθετο (ή ιδιόμορφο) ως προς το μέτρο Lebesgue.

### Συνειδήσεις για τους αναλλοίωτους υποχώρους του shift

Υπενθύμιση (Θ. Beurling):  $\text{Lat}(S) = \{\phi H^2 : \phi \text{ εσωτερική}\} \cup \{0\}$ .

**Παράδειγμα 63.** Για  $a \in [0, 1]$  θέτουμε  $\phi_a(z) := \exp \left( (1-a) \frac{z+1}{z-1} \right)$ . Έχουμε

$$0 \leq a \leq b \leq 1 \Rightarrow \phi_0 H^2 \subseteq \phi_a H^2 \subseteq \phi_b H^2 \subseteq \phi_1 H^2 = H^2.$$

Δηλαδή η απεικόνιση  $[0, 1] \rightarrow \text{Lat}(S) : a \mapsto \phi_a$  (είναι 1-1 και) διατηρεί τη διαταξη.

Θα δούμε σε λίγο ότι η συνεπαγωγή  $\Rightarrow$  είναι στην πραγματικότητα ισοδύναμη  $\Leftrightarrow$ .

Δηλαδή ο συνδεσμός  $\text{Lat}(S)$  έχει υποσυνδεσμούς ισομορφούς ως προς τη διαταξη με το  $[0, 1]$  (με τη φυσιολογική του διαταξη).

**Πρόταση 64.** Θεωρούμε δύο εσωτερικές συναρτήσεις  $\phi_1$  και  $\phi_2$ . Τότε έχουμε  $\phi_1 H^2 \subseteq \phi_2 H^2$  αν-ν ή  $\phi_1 / \phi_2$  είναι εσωτερική συνάρτηση.

Αυτό συμβαίνει αν-ν

- κάθε ρίζα  $z$  της  $\phi_2$  είναι ρίζα της  $\phi_1$  με την ίδια ή μεγαλύτερη πολλαπλότητα ( $\text{mult}_1(z) \geq \text{mult}_2(z)$ ) και
- έχουμε  $\mu_2(E) \leq \mu_1(E)$  για κάθε Borel  $E \subseteq \mathbb{T}$ , όπου  $\mu_i$  είναι το ιδιόμορφο μέτρο που αντιστοιχεί στην  $\phi_i$ .

**Λήμμα 65.** Αν  $\mu$  και  $\nu$  είναι θετικά πεπερασμένα μέτρα Borel στο  $[0, 2\pi]$  και

$$\exp \left( -\int_0^{2\pi} \frac{e^{it} + z}{e^{it} - z} d\mu(t) \right) = \exp \left( -\int_0^{2\pi} \frac{e^{it} + z}{e^{it} - z} d\nu(t) \right)$$

για κάθε  $z \in \mathbb{D}$ , τότε  $\mu = \nu$ .

**Πρόταση 66.** Εστω  $\phi$  εσωτερική συνάρτηση. Ο υποχώρος  $\phi H^2$  του  $H^2$  έχει πεπερασμένη συνδιασταση (δηλαδή  $\dim(\phi H^2)^\perp = m < \infty$ ) αν-ν ή  $\phi$  είναι γινόμενο Blaschke με πεπερασμένο πλήθος ( $= m$ ) παραγοντών (επι μια σταθερά).



### Παρατήρηση

Για  $a \in [0, 1]$  θεωρούμε  $\phi_a := BS_{\mu_a}$  όπου  $B$  γινόμενο Blaschke και  $S_{\mu_a}$  ιδιάζουσα εσωτερική συναρτησιση με μέτρο  $\mu_a := (1-a)\mu$  όπου  $\mu$  θετικό μέτρο. Εχουμε

$$0 \leq a \leq b \leq 1 \iff \phi_0 H^2 \subseteq \phi_a H^2 \subseteq \phi_b H^2 \subseteq \phi_1 H^2 = BH^2.$$

Αν  $\mu \neq 0$ , οι υποχώροι  $\phi_a H^2$  είναι διαφορετικοί ανά δύο: σχηματίζουν απείρη αλυσίδα (ισομορφία με το  $[0, 1]$ ) μεταξύ των  $\phi_0 H^2$  και  $\phi_1 H^2$ . Επίσης, αν το  $B$  είναι απειρογινόμενο, οι υποχώροι  $BH^2 \subseteq B_1 H^2 \subseteq \dots$  του  $H^2$  όπου  $\frac{B_n}{B_{n+1}}$  πρωτοβάθμιος παραγοντας Blaschke, είναι απείρη αλυσίδα (ισομορφία με το  $\mathbb{Z}_+ \cup \{\infty\}$ ) μεταξύ των  $\phi_1 H^2$  και  $H^2$ .

**Ορισμός 67.** Αν  $\phi_1, \phi_2$  είναι εσωτερικές συναρτησεις, λέμε ότι η  $\phi_2$  διαιρεί την  $\phi_1$  αν υπάρχει  $\phi_3$  εσωτερική ώστε  $\phi_1 = \phi_2 \phi_3$ .

Εστω  $\{\phi_i, i \in I\}$  οικογένεια εσωτερικών συναρτησεων. Λέμε ότι η εσωτερική συναρτησιση  $\phi_M$  είναι ο *μεγιστός κοινός διαιρετής* της  $\{\phi_i, i \in I\}$  αν (α) η  $\phi_M$  διαιρεί κάθε  $\phi_i$ ,  $i \in I$  και (β) κάθε άλλη εσωτερική συναρτησιση  $\phi$  που διαιρεί την  $\{\phi_i, i \in I\}$ , διαιρεί και την  $\phi_M$ .

Λέμε ότι η εσωτερική συναρτησιση  $\phi_E$  είναι το *ελάχιστο κοινό πολλαπλάσιο* της  $\{\phi_i, i \in I\}$  αν (α) κάθε  $\phi_i, i \in I$  διαιρεί την  $\phi_E$  και (β) αν μια εσωτερική συναρτησιση  $\phi$  διαιρείται από όλες τις  $\phi_i$  τότε διαιρείται και από την  $\phi_E$ .

**Πρόταση 68.** Κάθε οικογένεια  $\{\phi_i, i \in I\}$  εσωτερικών συναρτησεων έχει *μεγιστό κοινό διαιρετή*.

Κάθε *πεπερασμένη* οικογένεια  $\{\phi_1, \dots, \phi_n\}$  εσωτερικών συναρτησεων έχει *ελάχιστο κοινό πολλαπλάσιο*.

**Παράδειγμα 69.** Οικογένεια εσωτερικών συναρτησεων που *δεν* έχει ελάχιστο κοινό πολλαπλάσιο;

**Πρόταση 70.** Αν  $E$  είναι *μη μηδενικός* κλειστός  $S$ -αναλλοιωτός υποχώρος του  $H^2$ , τότε  $E = \phi H^2$  όπου η  $\phi$  είναι ο *μεγιστός κοινός διαιρετής* των εσωτερικών μερών όλων των  $f \in E$ .

## 5 Τελεστές Toeplitz

### Πίνακες Toeplitz

**Υπενθυμισή** Αν  $\{e_n : n \in \mathbb{Z}\}$  ορθοκανονική βάση χώρου Hilbert  $H$ , σε κάθε  $A \in \mathcal{B}(H)$  αντιστοιχεί πίνακας  $[a_{nm}]$  όπου  $[a_{nm}] = \langle Ae_m, e_n \rangle$ .

Αν  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ , ο πίνακας του τελεστή  $M_\phi$  ως προς τη συνηθισμένη ο/κ βάση  $\{f_n : n \in \mathbb{Z}\}$  του  $L^2(\mathbb{T})$  είναι

$$\begin{bmatrix} \ddots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \\ \dots & \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \hat{\phi}(-2) & \hat{\phi}(-3) & \hat{\phi}(-4) & \dots \\ \dots & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \hat{\phi}(-2) & \hat{\phi}(-3) & \dots \\ \dots & \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \hat{\phi}(-2) & \dots \\ \dots & \hat{\phi}(3) & \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \dots \\ \dots & \hat{\phi}(4) & \hat{\phi}(3) & \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \dots \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \ddots \end{bmatrix} = [\hat{\phi}(n-m)].$$

**Πρόταση 71.** Αν  $A \in \mathcal{B}(L^2(\mathbb{T}))$  έχει  $[a_{nm}] = [u(m-n)]$  στη συνηθισμένη ο/κ βάση, τότε υπάρχει  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$  ώστε  $A = M_\phi$ .

**Ορισμός 72.** Ένας πίνακας (είτε  $n \times n$  είτε  $\infty \times \infty$ ) λέγεται **πίνακας Toeplitz** αν έχει «σταθερές διαγωνίους», δηλ. αν  $m-n = j-i \Rightarrow a_{nm} = a_{ij}$  (ισοδυναμια,  $a_{n,m} = a_{n+1,m+1} \forall n, m$ ).

Υπενθυμιση: Το σύνολο τιμών μιας  $\phi \in C(\mathbb{T})$ :

$$\text{ran}(\phi) := \phi(\mathbb{T}) = \{\lambda \in \mathbb{C} : \{e^{it} \in \mathbb{T} : |\phi(e^{it}) - \lambda| = 0\} \neq \emptyset\}.$$

Αν  $M_\phi : L^2(\mathbb{T}) \rightarrow L^2(\mathbb{T}) : f \mapsto \phi f$ , τότε

$$\sigma(M_\phi) = \sigma_a(M_\phi) = \text{ran}(\phi).$$

Γενικευση:

**Ορισμός 73.** Το **ουσιωδες σύνολο τιμών (essential range)** μιας  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ :

$$\text{essran}(\phi) := \{\lambda \in \mathbb{C} : m(\{e^{it} \in \mathbb{T} : |\phi(e^{it}) - \lambda| < \varepsilon\}) > 0 \forall \varepsilon > 0\}.$$

Είναι συμπαγές υποσύνολο του  $\mathbb{C}$ .

**Πρόταση 74.** Αν  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ ,

$$\sigma(M_\phi) = \sigma_a(M_\phi) = \text{essran}(\phi).$$

**Τελεστες Toeplitz**

**Ορισμός 75.** Η **προβολή του Riesz**  $P \in \mathcal{B}(L^2(\mathbb{T}))$  ορίζεται από τον τύπο

$$P\left(\sum_{k \in \mathbb{Z}} \hat{f}(k) f_k\right) = \sum_{n \in \mathbb{Z}_+} \hat{f}(n) f_n, \quad f \in L^2(\mathbb{T})$$

ισοδυναμια

$$P(f_n) = \begin{cases} f_n, & \text{αν } n \geq 0 \\ 0, & \text{αν } n < 0 \end{cases}$$

είναι δηλαδή η ορθή προβολή του  $L^2(\mathbb{T})$  επί του  $\tilde{H}^2$ .

**Ορισμός 76.** Αν  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$  ορίζουμε τον **τελεστή Toeplitz**  $T_\phi$

$$T_\phi := PM_\phi|_{\tilde{H}^2} : \tilde{H}^2 \rightarrow \tilde{H}^2 : f \mapsto M_\phi f \mapsto PM_\phi f.$$

Η  $\{f_n : n \geq 0\}$  είναι ορθοκανονική βάση του  $\tilde{H}^2$  και η  $\{f_n : n < 0\}$  είναι ο/κ βάση του  $(\tilde{H}^2)^\perp$ . Εστω  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ . Ως προς τη διασπαση  $L^2(\mathbb{T}) = (\tilde{H}^2)^\perp \oplus \tilde{H}^2$  ο πίνακας του τελεστή  $M_\phi$  γίνεται

$$M_\phi \simeq \begin{pmatrix} \begin{bmatrix} \ddots & \vdots & \vdots \\ \dots & \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) \\ \dots & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) \\ \dots & \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) \\ \dots & \hat{\phi}(3) & \hat{\phi}(2) \\ \dots & \hat{\phi}(4) & \hat{\phi}(3) \\ \vdots & \vdots & \vdots \end{bmatrix} & \begin{bmatrix} \vdots & \vdots & \vdots \\ \hat{\phi}(-2) & \hat{\phi}(-3) & \hat{\phi}(-4) & \dots \\ \hat{\phi}(-1) & \hat{\phi}(-2) & \hat{\phi}(-3) & \dots \\ \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \hat{\phi}(-2) & \dots \\ \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \dots \\ \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \dots \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots \end{bmatrix} \end{pmatrix}$$

Αρα

$$T_\phi = PM_\phi|_{\widetilde{H}^2} \simeq \begin{bmatrix} \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \hat{\phi}(-2) & \hat{\phi}(-3) & \dots \\ \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \hat{\phi}(-2) & \dots \\ \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \hat{\phi}(-1) & \dots \\ \hat{\phi}(3) & \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \dots \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \ddots \end{bmatrix}$$

**Ορισμός 77.** Ένας τελεστής Toeplitz  $T_\phi$  λεγεται **αναλυτικός τελεστής Toeplitz** αν  $\phi \in \widetilde{H}^\infty$  (οπότε  $T_\phi = M_\phi|_{\widetilde{H}^2} : \widetilde{H}^2 \rightarrow \widetilde{H}^2 : f \mapsto \phi f$ ).

$$T_\phi = M_\phi|_{\widetilde{H}^2} \simeq \begin{bmatrix} \hat{\phi}(0) & 0 & 0 & 0 & \dots \\ \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & 0 & 0 & \dots \\ \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & 0 & \dots \\ \hat{\phi}(3) & \hat{\phi}(2) & \hat{\phi}(1) & \hat{\phi}(0) & \dots \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \ddots \end{bmatrix}$$

### Τελεστές Toeplitz

Υπενθυμιση

**Θεώρημα 78.** Το σύνολο των τελεστών στον  $L^2(\mathbb{T})$  που μετατιθενται με τον  $M_1$  είναι το  $\{M_\phi : \phi \in L^\infty(\mathbb{T})\}$ .

**Πρόταση 79.** Ο μεταθετής του unilateral shift  $T_1$  στον  $\widetilde{H}^2$  είναι το σύνολο των αναλυτικών τελεστών Toeplitz: Αν  $A \in \mathcal{B}(\widetilde{H}^2)$ , τότε

$$AT_1 = T_1A \iff A = T_\phi \text{ για κάποιο } \phi \in \widetilde{H}^\infty.$$

**Reminder: The (bilateral) shift  $W$  on  $\ell^2(\mathbb{Z})$  and  $M_1$  on  $L^2(\mathbb{T})$**

$$\begin{aligned} \mathcal{F} : L^2(\mathbb{T}) &\rightarrow \ell^2(\mathbb{Z}) : f \mapsto (\hat{f}(k))_{k \in \mathbb{Z}} \\ f_n &\mapsto e_n \ (n \in \mathbb{Z}). \\ \mathcal{F}_r &:= \mathcal{F}|_{\widetilde{H}^2} \end{aligned}$$

$$\begin{array}{ccc} \ell^2(\mathbb{Z}) & \xrightarrow{W} & \ell^2(\mathbb{Z}) \\ \mathcal{F} \uparrow & & \uparrow \mathcal{F} \\ L^2(\mathbb{T}) & \xrightarrow{M_1} & L^2(\mathbb{T}) \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc}
\ell^2(\mathbb{Z}_+) & \xrightarrow{S} & \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\
\mathcal{F}_r \uparrow & & \uparrow \mathcal{F}_r \\
\tilde{H}^2 & \xrightarrow{\tilde{T}_1} & \tilde{H}^2
\end{array}$$

$$(M_1 f)(e^{it}) = e^{it} f(e^{it}), \quad \tilde{T}_1 = M_1|_{\tilde{H}^2}$$

### Multiplication operators and Toeplitz operators

Εστω  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$  και  $M_\phi : L^2(\mathbb{T}) \rightarrow L^2(\mathbb{T}) : g \mapsto \phi g$ .

$$\begin{array}{ccc}
\ell^2(\mathbb{Z}) & \xrightarrow{\hat{M}_\phi} & \ell^2(\mathbb{Z}) \\
\mathcal{F} \uparrow & & \uparrow \mathcal{F} \\
L^2(\mathbb{T}) & \xrightarrow{M_\phi} & L^2(\mathbb{T})
\end{array}$$

$$\begin{array}{ccc}
\ell^2(\mathbb{Z}_+) & \xrightarrow{\hat{T}_\phi} & \ell^2(\mathbb{Z}_+) \\
\mathcal{F}_r \uparrow & & \uparrow \mathcal{F}_r \\
\tilde{H}^2 & \xrightarrow{\tilde{T}_\phi} & \tilde{H}^2
\end{array}$$

$$\hat{M}_\phi := \mathcal{F} M_\phi \mathcal{F}^*, \quad \tilde{T}_\phi = P M_\phi|_{\tilde{H}^2}, \rightsquigarrow \hat{T}_\phi := \mathcal{F}_r \tilde{T}_\phi \mathcal{F}_r^*$$

$$\begin{aligned}
\{W\}' &= \{\hat{M}_\phi : \phi \in L^\infty(\mathbb{T})\} \subseteq \mathcal{B}(L^2(\mathbb{T})) \\
\{\tilde{T}_1\}' &= \{\tilde{T}_\phi : \phi \in \tilde{H}^\infty\} \subseteq \mathcal{B}(\tilde{H}^2) \\
\rightsquigarrow \{S\}' &= \{\hat{T}_\phi : \phi \in \tilde{H}^\infty\} \subseteq \mathcal{B}(\ell^2(\mathbb{Z}_+)).
\end{aligned}$$

### Τελεστές Toeplitz

**Πρόταση 80.** Ένας φραγμενος τελεστής  $A \in \mathcal{B}(\tilde{H}^2)$  είναι τελεστής Toeplitz αν-ν έχει πίνακα Toeplitz ως προς την ο/κ βάση  $\{f_n : n \in \mathbb{Z}_+\}$ .

Συνεπεία για  $T \in \mathcal{B}(\ell^2(\mathbb{Z}_+))$ :

**Πόρισμα 81.** Ένας φραγμένος τελεστής  $T \in \mathcal{B}(\ell^2(\mathbb{Z}_+))$  είναι τελεστής Toeplitz, δηλαδή υπάρχει  $\phi \in \widetilde{H}^\infty$  ώστε  $\langle T e_m, e_n \rangle = \widehat{\phi}(n - m)$ , αν-ν

$$S^* T S = T.$$

**Παρατήρηση** Η απεικόνιση  $L^\infty(\mathbb{T}) \rightarrow \mathcal{B}(L^2(\mathbb{T})) : \phi \mapsto M_\phi$

- Είναι γραμμική:  $M_{\phi+\lambda\psi} = M_\phi + \lambda M_\psi$
- Διατηρεί τη μονάδα:  $M_1 = I$
- Διατηρεί την ενελίξη:  $M_{\bar{\phi}} = M_\phi^*$
- Είναι συστολή (μαλιστα ισομετρία):  $\|M_\phi\| = \|\phi\|_\infty$
- Διατηρεί το γινόμενο:  $M_{\phi\psi} = M_\phi M_\psi$

**Πρόταση 82.** Η απεικόνιση  $L^\infty(\mathbb{T}) \rightarrow \mathcal{B}(\widetilde{H}^2) : \phi \mapsto T_\phi = P M_\phi|_{\widetilde{H}^2}$

- Είναι γραμμική:  $T_{\phi+\lambda\psi} = T_\phi + \lambda T_\psi$
- Διατηρεί τη μονάδα:  $T_1 = I$
- Διατηρεί την ενελίξη:  $T_{\bar{\phi}} = T_\phi^*$
- Είναι συστολή:  $\|T_\phi\| \leq \|\phi\|_\infty$  και 1-1 (αργότερα θαδειχθεί ισομετρία)
- Δεν διατηρεί το γινόμενο (πχ.  $f_{-1}f_1 = f_1f_{-1}$  ενώ  $T_{f_{-1}}T_{f_1} \neq T_{f_1}T_{f_{-1}}$ ).

**Πρόταση 83.** Αν  $\phi, \psi \in L^\infty(\mathbb{T})$ , ο τελεστής  $T_\psi T_\phi$  είναι Toeplitz αν-ν είτε  $\phi \in \widetilde{H}^\infty$  είτε  $\bar{\psi} \in \widetilde{H}^\infty$ . Τότε έχουμε  $T_\psi T_\phi = T_{\psi\phi}$ .

Θα χρειασθούν

**Συμβολισμός** Αν  $H$  Hilbert και  $f, g \in H$  ο τελεστής  $fg^* \in \mathcal{B}(H)$  ορίζεται ως εξής:

$$fg^* : h \mapsto \langle h, g \rangle f, f \in H.$$

Αν  $A, B \in \mathcal{B}(H)$  τότε  $A(fg^*)B = (Af)(B^*g)^*$ .

**Λήμμα 84.** Αν  $\phi, \psi \in L^\infty(\mathbb{T})$ ,

$$T_1^*(T_\psi T_\phi)T_1 - (T_\psi T_\phi) = fg^*$$

οπου  $f = P(f_{-1}\psi)$  και  $g = P(f_{-1}\bar{\phi})$ .

**Πόρισμα 85.** Αν  $\phi, \psi \in L^\infty(\mathbb{T})$ , έχουμε  $T_\psi T_\phi = 0$  αν-ν είτε  $T_\psi = 0$  είτε  $T_\phi = 0$ .

Πότε μετατιθενται; Ελεγχουμε ότι αν και οι δύο  $\phi, \psi \in \widetilde{H}^\infty$ , ή και οι δύο  $\bar{\phi}, \bar{\psi} \in \widetilde{H}^\infty$ , ή  $\exists a, b \in \mathbb{C}$  ώστε  $a\psi + b\phi = f_0 = 1$ , τότε μετατιθενται.

**Πρόταση 86.** Έστω  $\phi, \psi \in L^\infty(\mathbb{T})$ . Έχουμε  $T_\psi T_\phi = T_\phi T_\psi$  αν-ν ισχύει (τουλάχιστο) ένα από τα ακόλουθα

- οι  $\phi$  και  $\psi$  ανήκουν στον  $\widetilde{H}^\infty$ ,
- οι  $\bar{\phi}$  και  $\bar{\psi}$  ανήκουν στον  $\widetilde{H}^\infty$ ,
- υπάρχουν  $a, b \in \mathbb{C}$  με  $|a| + |b| \neq 0$  ώστε  $a\psi + b\phi = c1$  οπου  $c \in \mathbb{C}$ .

**Πόρισμα 87.** Αν  $\phi, \psi \in L^\infty(\mathbb{T})$  και έχουμε  $T_\psi T_\phi = T_\phi T_\psi$ , τότε είτε ο  $T_\psi T_\phi$  είναι Toeplitz ή μια απ τις  $\phi, \psi$  είναι γραμμ. συνδυασμός της αλλής και της 1.

**Παρατήρηση 88.** Ένας τελεστής Toeplitz  $T_\phi$  είναι αυτοσυζυγής αν-ν η  $\phi$  παίρνει σ.π. πραγματικές τιμές (γιατί  $T_\phi^* = T_{\bar{\phi}}$ ).

**Πόρισμα 89.** Ένας τελεστής Toeplitz  $T_\phi$  είναι φυσιολογικός αν-ν υπάρχουν  $c, d \in \mathbb{C}$  και  $\psi \in L^\infty(\mathbb{T})$  πραγματική ώστε  $\phi = c\psi + d$  σ.π.

#### Το φάσμα τελεστών Toeplitz

**Ορισμός 90** (Υπενθυμιση). Το **ουσιώδες σύνολο τιμών (essential range)** μιας  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ :

$$\text{essran}(\phi) := \{\lambda \in \mathbb{C} : m(\{e^{it} \in \mathbb{T} : |\phi(e^{it}) - \lambda| < \varepsilon\}) > 0 \ \forall \varepsilon > 0\}.$$

$$\text{Δηλ. } \lambda \notin \text{essran}(\phi) \iff \exists \varepsilon > 0 : m(B(\lambda, \varepsilon) \cap \text{ran}(\phi)) = 0.$$

**Πρόταση 91** (Υπενθυμιση). Αν  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ ,

$$\sigma(M_\phi) = \sigma_a(M_\phi) = \text{essran}(\phi).$$

**Θεώρημα 92.** Αν  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ , τότε  $\sigma(M_\phi) \subseteq \sigma(T_\phi)$ . Μαλιστα

$$\sigma(M_\phi) = \sigma_a(M_\phi) \subseteq \sigma_a(T_\phi) \subseteq \sigma(T_\phi).$$

**Παρατήρηση 93.** Ο εγκλεισμός  $\sigma(M_\phi) \subseteq \sigma(T_\phi)$  είναι συνηθώς γνήσιος. Για παρα-δειγμα, αν  $\phi = f_1$  τότε  $\sigma(M_\phi) = \sigma(W) = \mathbb{T}$  ενώ  $\sigma(T_\phi) = \sigma(S) = \overline{\mathbb{D}}$  (όπως έχουμε δειξει).

**Πόρισμα 94.** Για κάθε  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ ,

$$\|\phi\|_\infty = \|M_\phi\| = \|T_\phi\| = \sup\{|\lambda| : \lambda \in \sigma(T_\phi)\}.$$

Ειδικότερα η  $\phi \mapsto T_\phi$  είναι **ισομετρία**.

**Πρόταση 95.** Αν  $\phi \in H^\infty$  τότε

$$\sigma(T_\phi) = \overline{\phi(\mathbb{D})}.$$

Εστω  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ .

**Θεώρημα 96** (Coburn alternative). Αν  $T_\phi \neq 0$  τότε ή ο  $T_\phi$  είναι  $l-l$  ή ο  $T_\phi^*$  είναι  $l-l$ .

**Πόρισμα 97.** Αν  $T_\phi \neq 0$  και δεν είναι  $l-l$  τότε έχει πυκνό σύνολο τιμών.

**Πόρισμα 98.** Εστω  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$  μη σταθερά. Αν  $\lambda \in \sigma_p(T_\phi)$  τότε  $\bar{\lambda} \notin \sigma_p(T_\phi^*)$ . Ειδικότερα, αν η  $\phi$  παίρνει σ.π. πραγματικές τιμές, τότε  $\sigma_p(T_\phi) = \emptyset$ .

### Ο δεικτης στροφης

**Υπενθυμιση** Εστω  $\gamma : [0, 1] \rightarrow \mathbb{C}$  κλειστη κατα τμηματα συνεχως διαφορισιμη καμπυλη στο  $\mathbb{C}$  και  $\lambda \notin [\gamma]$  οπου  $[\gamma] := \{\gamma(t) : t \in [0, 1]\} \subseteq \mathbb{C}$ . Ο δεικτης στροφης  $\text{wind}(\gamma; \lambda) = n(\gamma; \lambda)$  οριζεται απο το επικαμπυλιο ολοκληρωμα

$$\text{wind}(\gamma; \lambda) = n(\gamma; \lambda) := \frac{1}{2\pi i} \int_{[\gamma]} \frac{1}{z - \lambda} dz.$$

Θα δειξουμε οτι ο δεικτης στροφης επεκτεινεται σε ολες τις συνεχεις κλειστες καμπυλες  $\gamma : [0, 1] \rightarrow \mathbb{C}$ . Αν  $f \in C(\mathbb{T})$ , γραφουμε  $n(f; \lambda)$  για τον δεικτη στροφης της  $\gamma_f(t) := f(e^{2\pi i t})$ ,  $t \in [0, 1]$ .

Ο δεικτης αυτος οριζεται ως εξης:

**Ορισμός 99.** Αν  $f \in C(\mathbb{T})$  και  $0 \notin f(\mathbb{T})$ , οριζουμε

$$\text{wind}(f; 0) = n(f; 0) := g_f(1) - g_f(0)$$

οπου  $g_f : [0, 1] \rightarrow \mathbb{C}$  ειναι οποιαδηποτε συνεχης συναρτηση που ικανοποιει  $f(e^{2\pi i t}) = e^{2\pi i g_f(t)}$ ,  $t \in [0, 1]$ .

Αν  $f \in C(\mathbb{T})$  και  $\lambda \in \mathbb{C} \setminus f(\mathbb{T})$ , οριζουμε

$$\text{wind}(f; \lambda) = n(f; \lambda) := n(f_\lambda; 0)$$

οπου  $f_\lambda = f - \lambda 1$ .

Τετοια  $g_f$  υπαρχει:

**Πρόταση 100.** Αν η  $\gamma \in C([0, 1])$  δεν μηδενιζεται πουθενα (ισοδυναμα, αν ειναι αντι-στρεψιμο στοιχειο της αλγεβρας  $C([0, 1])$ ), τοτε υπαρχει (μη μοναδικη)  $g \in C([0, 1])$  ωστε  $\gamma = e^g$ .

**Πρόταση 101.** Ο δεικτης στροφης εχει τις ακολουθες ιδιοτητες: αν οι  $f, h \in C(\mathbb{T})$  δεν μηδενιζονται πουθενα,

1.  $n(fh; 0) = n(f; 0) + n(h; 0)$
2.  $n(f; 0) = n \in \mathbb{Z} \iff \exists u \in C(\mathbb{T})$  ωστε  $f = f_n e^u$  (οπου  $f_n(e^{it}) = e^{int}$ ,  $e^{it} \in \mathbb{T}$ )
3. αν επιπλεον η  $f$  ειναι συνεχως παραγωγισιμη,

$$n(f; 0) = \frac{1}{2\pi i} \int_{\gamma_f} \frac{1}{z} dz$$

οπου  $\gamma_f(t) = f(e^{2\pi i t})$ ,  $t \in [0, 1]$ .

Αποδειξεις στο [Ind24.pdf](#).

### Το φασμα τελεστων Toeplitz

**Θεώρημα 102.** Αν  $\phi \in C(\mathbb{T})$ ,

$$\sigma(T_\phi) = \text{ran}(\phi) \cup \{\lambda \in \mathbb{C} : \lambda \notin \text{ran}(\phi) \wedge n(\phi; \lambda) \neq 0\}.$$

Αποδειξη στο [specTf.pdf](#).

**Η αλγεβρα Toeplitz [λεπτομερειες και αποδειξεις στο cstars.pdf]**

**Ορισμός 103.** Η *αλγεβρα Toeplitz algebra* είναι η μικροτερη νορμ-κλειστη αυτοσυζυγης (δηλ. κλειστη ως προς την απεικονιση  $T \mapsto T^*$ ) υπαλγεβρα της  $\mathcal{B}(\tilde{H}^2)$  που περιεχει το shift  $S$ , δηλαδη η νορμ-κλειστη γραμμικη θηκη ολων των γινομενων των  $\{S, S^*\}$ .

**Θεώρημα 104.** Η αλγεβρα Toeplitz ισονται με

$$\mathcal{T} := \{T_f + K : f \in C(\mathbb{T}), K \in \mathcal{K}(\tilde{H}^2)\} \subseteq \mathcal{B}(\tilde{H}^2).$$

Εδω  $\mathcal{K}(\tilde{H}^2)$  είναι το συνολο των συμπαγων τελεστων στον  $\tilde{H}^2$ , δηλαδη η νορμ-κλειστη θηκη του συνολου των φραγμενων τελεστων  $\tilde{H}^2 \rightarrow \tilde{H}^2$  πεπερασμενης ταξης.

**Λήμμα 105.** Αν  $\phi \in L^\infty(\mathbb{T})$ , τοτε για καθε  $K \in \mathcal{K}(\tilde{H}^2)$  εχουμε

$$\|T_\phi - K\| \geq \|T_\phi\|.$$

**Πρόταση 106.** Η απεικονιση

$$\pi : \mathcal{T} \rightarrow C(\mathbb{T}) : T_f + K \mapsto f$$

είναι καλα ορισμενος ομομορφισμος της  $\mathcal{T}$  επι της  $C(\mathbb{T})$ , που διατηρει το  $*$ , ικανοποιει  $\|\pi(f)\| \leq \|f\|_\infty$  για καθε  $f \in C(\mathbb{T})$  και εχει πυρηνα  $\ker \pi = \mathcal{K}(\tilde{H}^2)$ .